

# НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

## Кафедра філософії і суспільних наук НУ «Чернігівська політехніка»

|                                    |  |
|------------------------------------|--|
| <b>Назва навчальної дисципліни</b> | «Філософія науки і культури»   |
| <b>Мова викладання</b>             | Українська/англійська  |
| <b>Курс та семестр вивчення</b>    | для здобувачів третього рівня вищої освіти (доктор філософії) галузі знань 28 – Публічне управління та адміністрування, спеціальність: 281 – Публічне управління та адміністрування 1 курс, перший і другий семестри   |
| <b>Викладач</b>                    | Киселиця Світлана Володимирівна, к. філос. н., доцент  |
| <b>Профайл викладача</b>           | <a href="https://orcid.org/0000-0001-6961-528X">https://orcid.org/0000-0001-6961-528X</a><br><a href="https://scholar.google.com.ua/citations?user=PWt-SekAAAAJ&amp;hl=uk">https://scholar.google.com.ua/citations?user=PWt-SekAAAAJ&amp;hl=uk</a><br><a href="https://ksvim37.academia.edu/">https://ksvim37.academia.edu/</a><br><a href="https://publons.com/researcher/2250040/svitlana-kyselytsia/">https://publons.com/researcher/2250040/svitlana-kyselytsia/</a> |
| <b>Контакти викладача</b>          | Ауд. І-222, +380633341405 (Telegram, Viber), <a href="mailto:ksvim37@gmail.com">ksvim37@gmail.com</a>  |

### 1. Анотація курсу

Дисципліна «Філософія науки і культури» (ОК2) є методологічним підґрунтям конкретних наук, що застосовує її аналітико-синтезуючі властивості та спрямовує цей інтеграційний потенціал на формування у здобувачів вищої освіти третього рівня критичного, творчого і виваженого підходу до реалій у будь-якому сегменті науково-дослідницької діяльності.

### 2. Мета та націленість курсу

*Метою* викладання навчальної дисципліни докторам філософії (PhD) спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» є оволодіння ними загальнонауковими (філософськими) компетентностями, необхідними для виконання оригінальних досліджень, що містять наукову новизну, мають теоретичне і практичне значення для суспільства.

*Об'єкт дисципліни:* людина у світі. *Предмет дисципліни:* закономірності зародження і функціонування основних парадигм вітчизняної та світової науки і культури. Програма складається із чотирьох модулів: «Особливості становлення культурно-філософських парадигм Заходу і Сходу», «Онтологія і праксеологія в осягненні людиною світу», «Соціально-комунікативні виміри людського буття», «Філософія як методологічна основа наукового пізнання».

*Ключові слова:* філософія, наука, культура, людина, суспільство, абстрактно-логічне мислення, соціальне управління, цілеспрямована діяльність.

*Форми, методи й засоби викладання дисципліни:* навчальні лекції, семінари, консультації, дискусії, вивчення першоджерел у вигляді друкованої книги та Інтернет-ресурсу, організація усного чи письмового індивідуального завдання.

### 3. Програмні компетентності

Під час вивчення дисципліни аспірант має набути або розширити загальні та спеціальні компетентності, передбачені освітньою програмою.

ЗК 1. Здатність до виокремлення комплексних проблем у сфері публічного управління та адміністрування, проведення наукових досліджень на високому науково-методологічному та дослідницько-інноваційному рівні.

ЗК 4. Здатність до розв'язування значущих суспільних проблем із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

ФК 5. Здатність створювати нові знання, продукувати оригінальні наукові дослідження, наукові / науково-методичні продукти й послуги, якість яких відповідає потребам національного та міжнародного ринку.

#### 4. Програмні результати навчання

Під час вивчення дисципліни аспірант має досягнути або вдосконалити здатності, які передбачені освітньою програмою.

ПРН 1. Знати наукові концепції (теорії), термінологію, історію розвитку та сучасний стан наукових знань, ідентифікувати теоретичні й практичні проблеми з публічного управління та адміністрування і на межі предметних галузей, уміти критично мислити, мати дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень.

ПРН 3. Знати та уміти застосовувати методи наукового пізнання, закони, закономірності та принципи публічного управління та адміністрування з урахуванням міждисциплінарних зв'язків, для проведення наукових досліджень та розв'язання актуальних проблем у сфері публічного управління та адміністрування.

#### 5. Обсяг курсу

Загальна кількість кредитів – 6 (1 семестр – 3 кредити, 2 семестр – 3 кредити)

| Вид занять          | Загальна к-сть годин |
|---------------------|----------------------|
| 1 семестр           |                      |
| Лекції              | 16                   |
| Семінарські заняття | 14                   |
| Самостійна робота   | 60                   |
| 2 семестр           |                      |
| Лекції              | 12                   |
| Семінарські заняття | 8                    |
| Самостійна робота   | 70                   |

#### 6. Пререквізити

Базові знання із навчальних курсів «Філософія», «Історія України», «Історія української культури», «Риторика», «Фахова українська мова та основи ділової комунікації», «Громадянська освіта» бакалаврської програми.

#### 7. Система оцінювання та вимоги

Викладання курсу здійснюється протягом першого року навчання. Оцінюванню за 100-бальною шкалою підлягає рівень знань, умінь і навичок аспірантів, що визначається при проведенні заліку (1 семестр) та іспиту (2 семестр). Контрольні заходи містять поточний та підсумковий контроль. Засобами оцінювання та методами результативності навчання є екзамени; стандартизовані тести; реферати; есе; презентація результатів виконання індивідуальних завдань; самостійне дослідження світоглядно-теоретичної проблематики із наступною підготовкою тез доповіді на науково-практичній конференції філософського спрямування; інші види індивідуальних та групових робіт.

#### 8. Політика курсу

##### Ресурсне забезпечення реалізації програми

Вивчення дисципліни відбувається у відповідності до затвердженого аудиторного розкладу або ж дистанційно у випадку введення карантину чи локдауну відповідно до рекомендацій Міністерства освіти і науки України та регламентованих рішень керівництва НУ «Чернігівська політехніка». Вітається інтерактивність здобувачів під час лекційних занять як один із елементів поточного контролю. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу, а також онлайн у групі Viber.

### **Академічна мобільність**

Аспіранти мають діяти на основі етичних міркувань та академічної доброчесності в процесі проведення наукових досліджень, оприлюднення результатів та їх впровадження, що регламентується Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженим Постановою Кабінету міністрів України від 12 серпня 2015 року № 579. Зареєструвавшись на цей курс, тим самим ЗВО визнають принципи академічної доброчесності, жодна форма порушення яких не толерується. У випадку таких подій – реагування відповідно до «Кодексу академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка».

### **Матеріально-технічне забезпечення**

Для досягнення визначених в ОНП результатів навчання аспіранти забезпечені необхідними ресурсами (обладнанням, матеріалами тощо) та інфраструктурою (навчальними приміщеннями з мультимедійними проекторами, робочими місцями з відповідною комп'ютерною технікою). Власні ноутбуки, смартфони або планшети можуть використовуватися в аудиторіях під час занять лише для дій, пов'язаних із вивченням дисципліни. У випадку проведення підсумкового контролю у дистанційному форматі (яке регламентується рішенням керівництва закладу), аспірант повинен забезпечити відеозв'язок з викладачем або в інший спосіб автентифікуватись. У випадку проведення занять дистанційно, мікрофони повинні бути вимкнуті під час лекційних занять, і можуть вмикатися лише на прохання модератора.

### **Методичне забезпечення**

Філософія науки і культури. Методичні вказівки до семінарських занять і самостійної роботи для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня спеціальностей 051 – Економіка, 072 – Фінанси, банківська справа та страхування, 073 – Менеджмент, 281 – Публічне управління та адміністрування / Укл. Киселиця С. В. – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка». 2023. 63 с.

### **Рекомендована література**

#### **Основна література**

1. Губерський, Л. Філософія. – Харків : Фоліо, 2017. – 621 с.
2. Європейський словник філософій. Лексикон неперекладностей [наук. керівники проекту: Барбара Кассен, Костянтин Сігов ; пер. і ред. Володимир Артюх та ін.]. Вид. 3-тє. Київ : ДУХ І ЛІТЕРА, 2020. – 570 с.
3. Кулик, О. Аналітична філософія та філософія мови: навч. посіб. – Дніпро: РВВ ДНУ, 2018. – 98 с.
4. Лютий, Т. Пригоди філософських ідей Західного світу. – Київ : Темпора, 2019. – 384 с.
5. Національна ідентичність і громадянське суспільство / Є. Бистрицький [та ін.] ; [відп. ред. Є. К. Бистрицький] ; [Нац. ун-т «Києво-Могилян. акад.», Центр Європ. гуманітар. дослідж., Центр дослідж. єврей. історії та культури]. Вид. 2-ге, допов. – Київ : Дух і Літера, 2018. – 462 с.
6. Пирожков, С., Хамітов, Н. Цивілізаційна суб'єктність України: від потенцій до нового світогляду і буття людини. – Київ : Наукова думка, 2020. – 255 с.
7. Петрушенко, В. Філософія: вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії : навчальний посібник / Віктор Петрушенко. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. – 594 с.
8. Попович, М. Філософія свободи. – Харків : Видавництво «Фоліо», 2018. – 524 с.
9. Семенюк Е. Філософія сучасної науки і техніки: Підручник / Едуард Семенюк, Володимир Мельник. – Вид. 3-тє, випр. та доп. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 364 с.
10. Семіотичний аналіз явищ культури : Монографія. – Київ, Інститут філософії імені Г. С. Сковороди НАН України, 2021. – 396 с.

11. Теоретична і практична філософія : навч. посіб. / В. О. Дем'янов та ін. ; заг. ред. Л. О. Шашкової. – Київ : Київ. ун-т, 2017. – 463 с.
12. Філософія : підручник : для студ. ВНЗ / Л. В. Губерський, В. П. Андрущенко, А. О. Баумейстер, І. С. Добронравова, В. В. Ільїн. Вид. 2-ге, перероблене і доповнене. – Харків : Фоліо, 2018. – 620 с.
13. Філософія [Електронний ресурс] : навч. посібник / Ю. М. Вільчинський, Л. В. Северин-Мрачковська, О. Б. Гаєвська та ін. – Київ : КНЕУ, 2019. – 368 с.
14. Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей : зб. наук. пр. / Редкол.: Т. С. Смовженко та ін. – Київ : ДВНЗ «Ун-т банк. справи», 2019. – 309 с.
15. Фюрст, М., Тринкс, Ю. Філософія / Пер. з нім. Вахтанга Кебуладзе. – Київ : ДУХ І ЛІТЕРА, Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського, 2017. – 528 с.
16. Хамітов, Н. В. Філософська антропологія: актуальні проблеми. Від теоретичного до практичного повороту. 5-е видання, виправлене і доповнене. К.: КНТ, 2023. – 405 с.
17. Хамітов, Н., Гармаш, Л., Крилова, С. Історія філософії: Проблема людини та її меж: Навч. посібник. 4-е видання перероблене та доповнене – Київ : КНТ, 2016 – 396 с.
18. Хамітов, Н., Крилова, С. Філософський словник. Людина і світ. 3-є видання, виправлене і доповнене. – Київ: КНТ, 2020. – 296 с.
19. Шабанова, Ю.О. Філософія культури: підручник. – Дніпро: ЛІРА, 2019. – 240 с.

### Допоміжна література

1. Баумейстер А. Біля джерел мислення і буття. – Київ : Дух і літера, 2012. – 480 с.
2. Белл, Д. Прихід постіндустріального суспільства. Досвід соціального прогнозування // Сучасна зарубіжна соціальна філософія. Хрестоматія. – Київ : Либідь, 1996. С.194-251.
3. Воронкова, В. Філософія економіки [Текст] : монографія / Воронкова В. Д., Ткаченко А. М. / Запоріж. держ. інж. акад. – Запоріжжя : ЗДІА, 2011. – 279 с.
4. Гатальська С.М. Філософія культури : Підручник для студ. вищих навч. закл. – Київ : Либідь, 2005. – 328 с.
5. Глушко, Т. Філософія економіки у структурі сучасної гуманітарної освіти : монографія. – Київ : Науковий світ, 2008. – 212 с.
6. Головаха, Є. І., Паніна, Н. В. [Психологія людського взаєморозуміння](https://i-soc.com.ua/assets/files/book/golovaha/gpcv.pdf). 2-е вид., зі змінами та доп. – Київ : Ін-т соціології НАН України, 2014. – 223 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://i-soc.com.ua/assets/files/book/golovaha/gpcv.pdf>
7. Захара, І. Українська філософія : навч. посіб. / Ігор Захара – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – 354 с.
8. Кремень, В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. – Київ : Педагогічна думка, 2009. – 291 с.
9. Кримський С.Б. Запити філософських смислів. – Київ : ПАРАПАН, 2003. – 240 с.
10. Кунцман, П., Буркард Ф.-П., Видман Ф. Философия: dtv-Atlas: Пер. С 9-го нем. изд. – Москва : Рыбари, 2002. – 268 с.
11. Петрушенко, В. Л. Філософія знання. – Київ : Кондор, 2005.
12. Попович, М. В. Рациональність і виміри людського буття. – Київ : «Сфера», 1997. – 290 с.
13. Поппер, К. Відкрите суспільство та його вороги. Т. II. Спалах пророцтва: Гегель, Маркс та послідовники / Пер. з англ. О. Буценко. – Київ : «Основи», 1994. – 494 с.
14. Філософський енциклопедичний словник / Ред. Шинкарук В.І. та інші. – Київ : Абрис, 2002. – 741 с.
15. Фукуяма, Ф. Наше постчеловеческое будущее: Последствия биотехнологической революции / Ф. Фукуяма. Пер с англ. М.Б.Левина. – Москва : ООО «Издательство АСТ», ООО «ЛЮКС», 2004. – 349 с.
16. Хантінгтон, С. Зіткнення цивілізацій? / Реферативний переклад з англ. О. Сича // Філософська і соціологічна думка. – 1996. – №1-2.

17. Харарі, Ю. Н. Людина розумна. Історія людства від минулого до майбутнього / Пер. з англ. Я. Лебеденка. 2-е вид. – Харків : КСД, 2018. – 544 с.
18. Buckingham, W., Burnham, D., Hill, C., King, P. J., Marenbon, J., Weeks, M. The Philosophy Book: Big Ideas Simply Explained. New York : DK Publishing, London : Dorling Kindersley Limited, Singapore : Star Standard, 2017. – 352 p.
19. Popper, K. R. The Open Society And Its Enemies. Volume I. The Spell Of Plato. Volume II. The High Tide Of Prophecy: Hegel, Marx, And The Aftermath. New Jersey : Princeton University Press Princeton, 2022. – 444 p. – 494 p.
20. Russell, Bertrand. History of Western Philosophy and its Connection with Political and Social Circumstances from the Earliest Times to the Present Day. London: Allen & Unwin, 2010. – 916 p.
21. Russell, Bertrand. History of Western Philosophy and its Connection with Political and Social Circumstances from the Earliest Times to the Present Day. London: Allen & Unwin, 1946.
22. Stevenson, Jay. Philosophy. Second Edition. Indianapolis : A Pearson Education Company, 2020. – 395 p.
23. Scruton, Roger. Short History of Modern Philosophy : from Decartes to Wittgenstein. Second revised and enlarged edition published by Routledge. London, New York, 2017. – 314 p.
24. Fukuyama, Francis. Liberalism and Its Discontents. New York: Farrar, Straus and Giroux, 2022. – 192 p.

### Інформаційні ресурси

- Система дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка». Курс «Філософія». URL: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=1960>  
<https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=1785>
- Електронний ресурс НУ «Чернігівська політехніка». URL: <http://www.Library92@ukr.net>
- Електронний архів НУ «Чернігівська політехніка» (IRChNUT)
- URL: [http://library2.stu.cn.ua/resursi\\_biblioteki/elektronnij\\_arhiv\\_chntu/](http://library2.stu.cn.ua/resursi_biblioteki/elektronnij_arhiv_chntu/)
- Офіційний сайт Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України. URL: <http://www.filosof.com.ua/publik.htm>
- Національна бібліотека України імені Вернадського. URL: [www.nbuv.gov.ua](http://www.nbuv.gov.ua)
- Український інститут національної пам'яті. URL: <https://uinp.gov.ua/>
- Перелік основних тематичних ресурсів з філософії у комп'ютерній мережі INTERNET. URL: <http://www.philosophy.ua>
- Навчальні матеріали онлайн / Філософія. URL: <https://pidruchniki.com/filosofiya/>
- Додаткові філософські ресурси комп'ютерної мережі INTERNET. URL: <http://www.epistemelinks.com/link/PhiLink.html>
- Асоціація філософського мистецтва. URL: <http://aphy.net/>
- PSYLIB: Психологічна бібліотека «Самопізнання та саморозвиток». URL: <http://www.psylib.kiev.ua>
- Персональний філософський сайт Андрія Баумейстера. URL: <http://andriibaumeister.com/>
- Персональний сайт Назіпа Хамітова. URL: <https://www.nas.gov.ua/UA/PersonalSite/Pages/default.aspx?PersonID=0000018978>
- Персональний сайт Світлани Киселиці <https://www.academia.edu/66134730>